

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร
Development of Training Curriculum for Creative Problem Solving on Life Skill
for Preschool Children at Massayid Ban Somded Community
Pre-School Children Center in Bangkok

ปราณี นามวิชัย¹, ณัฐฉาน ฟุเต้มวงค์², ปริญญา ทองสอน³,
วิชิต สุรัตน์เรืองชัย⁴

Pranee Namwichai¹, Nuttchana Fudemwong², Parinya Thongsorn³,
Vichit Suratrungchai⁴
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : pranee.namwi@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต
ในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัย
หลังการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูปฐมวัย จำนวน 10 คน และเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 จำนวน 20 คน
ของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตร
ฝึกอบรมครู แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบวัดเจตคติ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Doctor of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Burapha University,
Thailand.

² นักวิจัยอิสระ มหาวิทยาลัยบูรพา

² Researcher, Burapha University, Thailand.

^{3,4} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{3,4} Faculty of Education, Burapha University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 9 ตุลาคม 2563; แก้ไขบทความ: 17 พฤศจิกายน 2563; ตอรับการตีพิมพ์: 18 พฤศจิกายน 2563

Received: August 9, 2020; Revised: November 17, 2020; Accepted:
November 18, 2020

ของครูปฐมวัย และแบบทดสอบความสามารถด้านทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า $PNI_{modified}$ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยซึ่งมีองค์ประกอบหลักสูตร ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมดำเนินการฝึกอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรม โดยการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม 2.1) ครูปฐมวัยมีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) มีทักษะการปฏิบัติในด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก 2.3) ครูปฐมวัยมีความคิดเห็นที่ดีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 3. หลังการฝึกอบรมทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในระยะติดตามผลที่ได้รับการจัดประสบการณ์กับครูที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีความสามารถหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : 1. หลักสูตรฝึกอบรม 2. ทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3. การศึกษาปฐมวัย

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to develop training curriculum for creative problem-solving on life skill for preschool children at Massayid Ban Somded community pre-school children center in Bangkok, 2) to implement and evaluate the results of the developed training curriculum for creative problem-solving life skill for preschool children at Massayid Ban Somded community pre-school children center in Bangkok for teachers after training. The sample were selected by a purposive sampling technique and consisted of 10 teachers and 20 early childhood studying in Massayid Ban Somded community pre-school children center in Bangkok. The research instruments were an achievement test, an evaluation form and a questionnaire. The data were analyzed by Mean, Standard Deviation, $PNI_{modified}$, dependent t-test, and content analysis.

The research results were: 1. The developed training curriculum for creative problem-solving life skill for preschool children that the elements of the teacher training curriculum were comprised of principles and background, curriculum objectives, contents and learning experiences, activities, media and sources of learning and assessment and evaluation by assessing the suitability of the training curriculum from the experts, the quality was found at a high level. 2. The results of training courses were as follows: 2.1) The teachers had knowledge of experiences strengthen life skills of creative problem-solving of early childhood children after the training significantly higher than before the training difference at .05 level. 2.2) The skills in writing an experience plan that enhances the creative problem-solving life skill was at the high. 2.3) Teacher have good reviews for training curriculum for creative problem-solving on skill for preschool children. 3. The results of training curriculum for creative problem-solving on life skill for preschool children in the organized follow-up phase was the early childhood children had knowledge after the study significantly higher than before the study difference at .05 level.

Keywords : 1. Training Curriculum 2. Creative Problem-Solving on Life Skill 3. Early Childhood

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กรุงเทพมหานครได้พยายามส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานครโดยได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานของกรุงเทพมหานครเพื่อประเมินการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร โดยมีแนวทางการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันกับการประเมินเกณฑ์มาตรฐานตามแบบมาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 7 ด้าน 35 ตัวชี้วัด ผลการประเมินในปี พ.ศ. 2560 ปรากฏว่า มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเข้ารับการประเมิน จำนวน 307 ศูนย์ ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 305 ศูนย์ โดยผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดีมาก จำนวน 123 ศูนย์ ระดับดี จำนวน 142 ศูนย์ ระดับพื้นฐาน จำนวน 40 ศูนย์ และไม่ผ่านการประเมิน จำนวน 2 ศูนย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 : 38) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครมีคุณภาพไม่เท่าเทียมกัน

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จพระกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์ที่เปิดให้บริการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่ช่วงอายุ 2 ปี ถึง 5 ปี มีครูและผู้เลี้ยงดูเด็ก จำนวน 10 คน และมีเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน

80 คน ในปี พ.ศ. 2558 ศูนย์ดังกล่าวได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของ สมศ. แต่เป็นการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ จากการศึกษาที่ผลจากการประเมินของ สมศ. ในปี พ.ศ. 2558 ตัวบ่งชี้ที่ 4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา สมวัย และตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญได้ระดับ พอใช้ ซึ่งถือปัจจัยสำคัญในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศครูและผู้เลี้ยงดูเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ จึงสนใจที่จะศึกษารายละเอียดของพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีทักษะเบื้องต้น เรื่อง (1)ความภาคภูมิใจในตนเอง (2)ทักษะทางสังคม (3)การช่วยเหลือตนเอง และ (4)การคิดแก้ปัญหา อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ คิดเป็นร้อยละ 43.67, 46.77, 49.78 และ 43.24 ตามลำดับ จึงอาจสรุปได้ว่าเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาที่จำเป็น และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูและผู้เลี้ยงดูเด็กก็พบว่าครูบางคนและผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคนไม่ได้จบการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย ครูและผู้เลี้ยงดูเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ทางด้านทักษะชีวิตเบื้องต้นให้กับเด็กก่อนวัยเรียน เขียนแผนการจัดประสบการณ์ไม่ถูกต้อง และไม่เข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลความสามารถของเด็กปฐมวัยในการคิดแก้ปัญหาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งระบุไว้ในสภาพที่พึงประสงค์ตามระดับช่วงอายุ อีกทั้งครูที่สำเร็จการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย ก็มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่เกิน 3 ปี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558 : 31) นอกจากนี้ครูและผู้เลี้ยงดูเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จทุกคนก็มีความต้องการและสนใจที่จะพัฒนาทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต ชอบเล่นและสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว จำเป็นต้องพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่ควรได้รับการพัฒนาและปลูกฝังตั้งแต่เด็กปฐมวัย และการที่เด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจในความหมายและความสำคัญของทักษะชีวิต มีทักษะกระบวนการคิด และรู้จักการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่สามารถเสริมสร้างได้ หากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่เพียงแต่สร้างทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมเหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น แต่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัวในอนาคตอีกด้วย

จากการที่ครูและผู้เลี้ยงดูเด็กสนใจที่จะพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาครูในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชน

มัสยิดบ้านสมเด็จเจ้าพระยาให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัย โดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร

ทักษะชีวิตที่สำคัญอีกด้านหนึ่งสำหรับเด็กปฐมวัยคือทักษะชีวิตด้านการคิดซึ่งจะช่วยให้เด็กแสดงออกถึงความคิดและการรับรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล และการจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น(กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 30) ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2551 : 15) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบเดิม การคิดหลายแง่หลายมุมประสมประสานกันจนได้ผลผลิตใหม่นั้นเป็นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้น เมื่อคนเรามุ่งคิดไปสู่จุดหมายที่แปลกและใหม่

จากสภาพปัญหาและความสำคัญเบื้องต้น แสดงให้เห็นว่า เด็กยังขาดการใช้ทักษะชีวิตด้านการคิดในด้านการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จึงพิจารณาเห็นว่าการจัดประสบการณ์ทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยครูเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม มีความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่ง แต่การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยยังมีคนทำวิจัยน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร โดยมีจุดประสงค์มุ่งในด้านทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพราะการที่เด็กจะอยู่รวมกันจะช่วยช่วยให้เด็กดำเนินชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุข โดยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสรับผิดชอบทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นซึ่งจะทำให้เด็กเรียนรู้และมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นต่อไป ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนอื่นๆ ของ กรุงเทพมหานครต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ในประเด็นต่อไปนี้ 1) ความรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 2) ทักษะการปฏิบัติของครูในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 3) ความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อหลักสูตรหลังฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2.3 เพื่อศึกษาความสามารถด้านทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากครูที่ผ่านการฝึกอบรม

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร

3.2 ได้ทราบผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ในประเด็นต่อไปนี้ 1) ความรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 2) ทักษะการปฏิบัติของครูในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 3) ความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อหลักสูตรหลังฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.3 ได้ทราบความสามารถด้านทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากครูที่ผ่านการฝึกอบรม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1)การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของครูปฐมวัย 2)การศึกษาเอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba) 7 ขั้นตอน คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมดำเนินการฝึกอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ฝึกอบรม และการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้นำขั้นตอนดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการจัดเตรียมเพื่อกำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น และต้องการในการสร้างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1)การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม 2)การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ทดลองใช้กับครูผู้ปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยและวัดความคิดเห็นของครูปฐมวัยต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปใช้ ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปใช้จัดประสบการณ์เน้นทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยของครูปฐมวัยที่ผ่านการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม แบบวัดความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต

ในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย แบบประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของครูและแบบทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สถิติบรรยาย การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า $PNI_{modified}$ สถิติทดสอบ t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรม คือ การฝึกอบรมในที่ทำงาน(On-the-Job Training) และผลการสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนจากครูของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยทั้ง 5 ศูนย์ ได้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 4 ด้านได้แก่ การพัฒนากระบวนการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนากระบวนการด้านการรู้จักปัญหา การพัฒนากระบวนการด้านการจัดการกับอารมณ์ และการพัฒนากระบวนการด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ

5.2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมได้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ที่มีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ หลักการและเหตุผล หลักการของการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม เนื้อหาของการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม เทคนิคการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมสำหรับการตรวจสอบร่างหลักสูตรหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตั้งแต่ 3.80-4.60

5.3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อหาประสิทธิภาพ การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน พบว่า

5.3.1 ผลการประเมินความรู้จากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ของครูทุกคนโดยมีคะแนนก่อนฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.80 และ 14.60 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

เท่ากับ 1.62 และ 1.17 ตามลำดับ โดยคะแนนความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.2 ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมัธยมบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ระดับคุณภาพของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับคุณภาพมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ สื่อ/อุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.40 การประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.10 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์และสาระที่ควรรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ประสบการณ์สำคัญมีค่าเฉลี่ย 3.80 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์และจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.70

5.3.3 ผลการวิเคราะห์เจตคติที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมัธยมบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 ด้านสื่อและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.54 และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62

5.4 ผลการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากฝึกอบรมหลักสูตรครูไปแล้ว 1 เดือน ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากฝึกอบรมมา 1 ท่าน พบว่า ความสามารถด้านทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบความสามารถเพื่อใช้ทดสอบทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3 ด้าน ได้แก่ การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการจัดการกับอารมณ์ พบว่า ความสามารถในการรู้จักแก้ปัญหา ก่อนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.85 และ 3.70 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 0.75 และ 0.98 ตามลำดับ ความสามารถในการตัดสินใจ ก่อนและหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.80 และ 3.40 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 0.70 และ 0.94 ตามลำดับ และความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ก่อนและหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.90 และ 3.60 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 0.72 และ 0.82 ตามลำดับ โดยคะแนนความรู้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัธยมบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย การพัฒนากระบวนการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การพัฒนากระบวนการด้านการรู้จักปัญหา การพัฒนากระบวนการด้านการจัดการกับอารมณ์ และ การพัฒนากระบวนการด้านการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2541 : 8) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่วางโครงสร้างไว้เป็นอย่างดี มีความมุ่งหมายให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาที่ยุ่ยากโดยมีทางออกในรูปแบบใหม่และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรปวีณ์ ตาลจรุง (2556 : ก) พบว่า นักเรียนที่ผ่านการฝึกแก้ปัญหาตาม กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้โปรแกรม GSP กับวิชาเรขาคณิต กับปัญหาทางเรขาคณิตใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดเพื่อแก้ปัญหาได้ดีขึ้นมีขั้นตอน ในการคิดเชิงวิเคราะห์ระหว่างการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัย ศิริพร สีเตชะ, สำเร็จ ยุรัชย์ (2563 : 346) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครู ปฐมวัย โรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมบริหารงาน วิชาการของครูปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น มีความต้องการจำเป็นตามลำดับ ดังนี้ 1)ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2)ด้านการวัดและประเมินผล 3)ด้านการนิเทศการสอน 4)ด้าน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5)ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6)ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จกรุงกรุงเทพมหานคร ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรจาก ผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริงซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรนั้นมีความสอดคล้องของ องค์ประกอบต่างๆ ในระดับค่อนข้างสูงอย่างน่าเชื่อถือ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มากกว่าหรือ เท่ากับ .50 (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2529 : 95) และมีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองใช้เป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้คือมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 214) จากผลการตรวจสอบ ของผู้เชี่ยวชาญเป็นการยืนยันว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงกรุงเทพมหานครมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยมี องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมสอดคล้องตามแนวคิดการสร้างหลักสูตรของ Taba (1962 : 11) Tyler (1969 : 35) Saylor & Alexander (1974 : 23) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 9) สมชาติ กิจยรรยง (2545 : 28) โดยองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ ของหลักสูตรจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรม กิจกรรม ในการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ในการฝึกอบรม และการวัดและ ประเมินผล

6.2 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จกรุงกรุงเทพมหานคร

สามารถแยกประเด็นได้ ดังนี้ 1) การประเมินความรู้ของครู จากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า ครูทุกคนมีคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูทุกคนได้ทราบเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมมากขึ้นจากเดิม โดยองค์ความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรฝึกอบรมสามารถเพิ่มผลคะแนนความรู้หลังฝึกอบรมให้สูงขึ้นเมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการฝึกอบรม แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีพัฒนาการด้านความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาจากหลักสูตรในการฝึกอบรม รวมถึงการอภิปรายจากวิทยากรด้วยสอดคล้องกับแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994 : 60) ที่กล่าวว่า การเข้ากลุ่มฝึกอบรมโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ปฏิบัติด้วยตนเองได้ ไตร่ตรอง และได้ใช้ทักษะการทำงานกลุ่ม สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น 2) การประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของครูเกี่ยวกับ การเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับคุณภาพของการเขียนแผนของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับคุณภาพมาก โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.70-4.40 โดยครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้สื่อและอุปกรณ์ การประเมินผล ขั้นตอนการจัดประสบการณ์และสาระที่ควรรู้ ประสบการณ์สำคัญ องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์และจุดประสงค์การเรียนรู้ ทำให้การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของครูเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในห้องเรียนต่อไปการที่ครูปฐมวัยที่เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างตั้งใจ วิธีการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมประจำหน่วยที่สามารถทำให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้แสดงออก แสดงความคิดเห็น ร่วมกันอภิปราย และรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับที่ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2534 : 9) กล่าวว่า หลักสูตรการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้สามารถใช้วิธีเชิงการฝึกฝน และการเสริมสร้างได้เสมอ 3) เจตคติที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมัธยมบ้านสมเด็จกรุงเทพมหานคร ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 ด้านสื่อและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.54 และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62 โดยภาพรวมต้นเจตคติที่มีต่อการฝึกอบรมครูในหลักสูตรนี้มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง โดยผู้วิจัยได้นำหลักการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ดังที่ จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์(2538 : 283) ได้กล่าวถึงยุทธวิธีในการเปลี่ยนแปลงเจตคติว่าการมีส่วนร่วม โดยการปฏิบัติจริงมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนเจตคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมได้มากกว่าการมีส่วนร่วมเฉยๆ โดยไม่ทำอะไรเลย เช่น การร่วมอภิปราย การเล่นเกม ประกอบการเรียนรู้ ซึ่งวิธีการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยเลือกใช้มีความหลากหลายและสามารถบูรณาการให้

สอดคล้องกันกับทุกหัวข้อการฝึกอบรมทำให้ครูปฐมวัยที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความตั้งใจ และมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุขและสนุกสนาน จึงส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงของเจตคติภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

6.3 การศึกษาความสามารถด้านทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากครูที่ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ความสามารถด้านทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบรรยากาศระหว่างครูกับเด็กปฐมวัยมีความเป็นกันเอง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้วิธีการสอนที่ใช้กิจกรรมที่หลากหลายยังช่วยกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยที่เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม และมีความเข้าใจในทักษะชีวิตการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการจัดการกับปัญหามากยิ่งขึ้น อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ มนุญ ชัยพันธ์ (2548 : 11) หลักการเรียนรู้ที่เน้นบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นแบบอบอุ่นเป็นกันเอง ระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้สึกพึงพอใจต่อกระบวนการฝึกอบรมมากที่สุดและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งผู้ให้การอบรมเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ ศรีโนนยาง, นียดา เปี่ยมพิชนะ (2563 : 398) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ที่สำคัญคือ 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูควรมีการจัดอาคารสถานที่ให้สะอาดและปลอดภัย 2) ด้านการอาสาสมัครควรสนับสนุนการจัดตั้งสนามเด็กเล็ก 3) ด้านการมีส่วนร่วมควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาคารเรียนรู้และทักษะของเด็ก 4) ด้านการติดต่อสื่อสาร ควรส่งเสริมครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับองค์กรภายนอก 5) ด้านการเรียนรู้ที่บ้านควรส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครองได้รับความรู้เพิ่มเติมที่ทันสมัย 6) ด้านตัดสินใจควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ กรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นมีรายละเอียดที่ต้องทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ดังนั้น หากครูนำหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวไปใช้ ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรให้เข้าใจอย่างดี ก่อนนำไปใช้ในการฝึกอบรม โดยศึกษาจากรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติและนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2.2 การจัดบรรยากาศในการฝึกอบรม ควรเอื้อแก่การเรียนรู้เป็นธรรมชาติให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยากรต้องกระตุ้นกระบวนการแห่งการเรียนรู้โดยมีผู้ช่วยวิทยากรในแต่ละกลุ่ม

7.2.3 กระบวนการทดลองปฏิบัติการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยช่วงเวลาที่เหมาะสมของกลุ่มทดลอง วิทยากร งบประมาณ และสถานที่ ดังนั้นต้องมีการเตรียมความพร้อม และประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

7.2.4. การจัดการฝึกอบรม เนื่องจากผู้เข้าฝึกอบรมเป็นผู้ใหญ่ การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมจึงจำเป็นต้องยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เช่น การให้เรียนรู้จากสภาพจริง เรียนรู้สิ่งที่จะนำไปใช้ประโยชน์จริง เป็นต้น

7.2.5. ระยะเวลาในการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม สามารถปรับค่าน้ำหนักของเวลาแต่ละเรื่องได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้นำหลักสูตรไปใช้

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรทำการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

7.3.2 จากการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ และมีผลการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เสริมสร้างทักษะชีวิตในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในทุกด้านสูง จึงควรมีการวิจัยต่อเนื่องเพื่ออบรมในเนื้อหาทักษะชีวิตด้านอื่นๆ ของครูที่ใช้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งผ่านการสำรวจความต้องการจำเป็นจากครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2541). **แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการงาน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนา.
 กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร : ศรุสภา.

- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์วัฒน์. (2538). **ทัศนคติ ความเชื่อและพฤติกรรม: การวัด การพยากรณ์และการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- พรปวีณ์ ตาลจรุง. (2556). **การส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้โปรแกรม GSP กับวิชาเรขาคณิต**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2534). **แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการพยาบาล**. **วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 3(3). 7-28.
- _____. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มนูญ ชัยพันธ์. (2548). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับครูประถมศึกษา**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรภรณ์ ศรีโนนยาง, นิดดา เปี่ยมพีชนะ. (2563). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น**. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 9(1). 397-407.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานการศึกษา.
- ศิริพร สีเตชะ, สำเร็จ ยุธชัย. (2563). **ความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัย โรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น**. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 9(1). 345-355.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2545). **เทคนิคการเป็นวิทยากรฝึกอบรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12(พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2529). **ทฤษฎีการวัดและประเมินผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สยามศึกษา.
- Johnson, D. W., & Johnson, F. P. (1994). **Joining together group theory and group skills**. 5th ed. Boston : Allyn & Bacon.

Saylor, G., & Alexander. (1974). **W. M. planning curriculum for schools**. New York : Holt, Rinehard & Winston.

Taba, H. (1962). **Curriculum development: Theory and practice**. New York : Harcourt, Brace & World.

Tyler, R. W. (1969). **Basic principles of curriculum and instruction**. Chicago : The University of Chicago.

9. คำขอบคุณ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนภาควิชาการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้วิชาการตลอดจน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ให้คำแนะนำความถูกต้องของงานวิจัยนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยจนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพการวิจัยครั้งนี้จะไม่สำเร็จล่วงไปด้วยดีหากปราศจากความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลทุกๆ ท่านที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ ที่สำคัญเหนือสิ่งใดคือ ครอบครัวทั้งบิดามารดาคุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึก และบูชาพระคุณแก่บุพการีของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน